# מהדורה למורה – מפתח תשובות

**מטרות הדף:**

- להבין את מבנה החודש העברי כסליו ואת חישוב תאריכי חנוכה
- לנתח את משמעויות החג דרך ערכים, מילים ומקורות
- להכיר מגוון מנהגים של חנוכה בקהילות שונות
- לתרגל כתיבה וניתוח עצמאי ברמת תיכון

גרסה רגילה – כל הפריטים.

## חלק א' – פרק 1 • לוח השנה העברי: כסליו ותאריכי חנוכה – היכרות עם התאריכים

1. ב – 30
2. ב – יום ו'
3. ב – 30
4. א – וישב

## חלק ב' – פרק 1 • לוח השנה העברי: כסליו ותאריכי חנוכה – השלמת פרטי התאריכים

1. ד'
2. ו'
3. טבת
4. טבת

## חלק ג' – פרק 1 • לוח השנה העברי: כסליו ותאריכי חנוכה – הבנה וניתוח

1. כי חודש חשוון הקודם היה מלא (30 יום), ולכן היום האחרון שלו הופך גם ליום הראשון של ראש החודש הבא
2. שבעה ימים, בהתאם לכך שחנוכה נמשך שמונה ימים מהנר הראשון ועד השמיני
3. חנוכה מתחיל בכ"ה בכסליו ומסתיים בב' טבת, כך שהחג חוצה בין שני החודשים ומסמן גם את ראש חודש טבת
4. שני הימים חלים בשבת – היום הראשון בחמישה בדצמבר והיום האחרון בשניים עשר בדצמבר

## חלק ד' – פרק 2 • מה זה כסליו: מזל קשת, חורף, יורה ומלקוש – הכרות עם מאפייני החודש

1. א – קשת
2. ב – החורף
3. א – הגשם הראשון בתחילת עונת הגשמים

## חלק ה' – פרק 2 • מה זה כסליו: מזל קשת, חורף, יורה ומלקוש – יורה, מלקוש ואור בחושך

1. נכון – כסליו נופל בעיצומו של החורף
2. לא נכון – המזל של כסליו הוא קשת, ואילו הגדי שייך לחודש טבת
3. לא נכון – יורה הוא הגשם הראשון בתחילת החורף ומלקוש הוא הגשם האחרון לקראת סופו

## חלק ו' – פרק 2 • מה זה כסליו: מזל קשת, חורף, יורה ומלקוש – השלמות והתאמות

1. יורה
2. מלקוש

## חלק ז' – פרק 2 • מה זה כסליו: מזל קשת, חורף, יורה ומלקוש – התאמה

- 1 – ג (מזל החודש כסליו)
- 2 – א (גשם ראשון בתחילת החורף)
- 3 – ד (גשם אחרון לקראת סוף העונה)
- 4 – ב (עונת השנה שבה חל כסליו)

## חלק ח' – פרק 3 • סיפור חנוכה, מנהגים וסמלים – זיהוי עובדות

1. ב – נס גדול היה פה
2. ב – קשת
3. א – לזכר נס פך השמן

## חלק ט' – פרק 3 • סיפור חנוכה, מנהגים וסמלים – הבנה ויישום

1. לא נכון – חנוכה נמשך שמונה ימים, מכ"ה בכסלו ועד ב' בטבת.
2. נכון – המנהג הרווח הוא להוסיף נר בכל ערב עד שמונה.

### חלק י׳ – פרק 3 • סיפור חנוכה, מנהגים וסמלים – התאמה וסדר

- 1 – ד (משחק שבו שיחקו ילדים בזמן לימוד תורה בסתר)
- 2 – א (מאכלים מטוגנים בשמן לזכר נס פך השמן)
- 3 – ב (כלי שבו מדליקים נר נוסף בכל ערב מימי החג)
- 4 – ג (הנר המשמש להדלקת שאר הנרות)

### חלק י״א – פרק 4 • ערכים, מילת החודש ומן המקורות – זיהוי ותוכן

- 1. ג – חמישה
- 2. א – א-ו-ר וח-נ-ך
- 3. ד – 12

### חלק י״ב – פרק 4 • ערכים, מילת החודש ומן המקורות – התאמה והשלמה

- 1. לא נכון – בלוח "נר" מוצגת כמשפחת מילים נפרדת, לצד א-ו-ר וח-נ-ך
- 2. נכון – כך מתואר בתוכן הלוח

### חלק י״ג – פרק 4 • ערכים, מילת החודש ומן המקורות – חיבור והסבר

- 1 – ב (ניצחון על החושך)
- 2 – ד (אמונה בעתיד טוב יותר)
- 3 – ה (אירוע יוצא דופן ששינה מציאות)
- 4 – ג (נכונות לעמוד מול קושי)
- 5 – א (אחריות של כל אחד כלפי האחר)

### חלק י״ד – פרק 4 • ערכים, מילת החודש ומן המקורות – השלמת מילים

- 1. חנוכה
- 2. שאלה

### חלק ט״ו – פרק 5 • חנוכה בקהילות ובעולם – היכרות עם המילים והמושגים

- 1 – ב (Hanukkah)
- 2 – ה (candle)
- 3 – א (light)
- 4 – ג (miracle)
- 5 – ד (hope)

### חלק ט״ז – פרק 5 • חנוכה בקהילות ובעולם – נכון או לא נכון

- 1. נכון – זו בדיוק מטרת הפינה כפי שמתואר בהתאמות לעולים באתר
- 2. לא נכון – המילון כולל שש שפות בלבד: עברית, אנגלית, רוסית, אמהרית, ערבית וצרפתית

### חלק י״ז – פרק 5 • חנוכה בקהילות ובעולם – קריאה והשוואה בטבלת השפות

- 1. בקהילות
- 2. תלייה

### חלק י״ח – פרק 5 • חנוכה בקהילות ובעולם – שאלות על הטבלה הרב־לשונית

- 1. א – cвет
- 2. ב – נר

### חלק י״ט – חזרה מסכמת – שאלות סגורות

- 1. א – 11.11.2026
- 2. ב – 30
- 3. ב – קשת
- 4. א – הגשם הראשון והגשם האחרון של העונה
- 5. א – המכבים על היוונים
- 6. ג – ערבות הדדית
- 7. ב – נס גדול היה פה
- 8. א – כדי לוודא דיוק ולמנוע טעויות תרבותיות

### כרטיס יציאה – מה לחפש

- תשובה טובה מזכירה שהלוח העברי מבוסס על מחזור ירח ולכן יש התאמה ללוח השמש מדי כמה שנים
- תשובה טובה מקשרת ערך לאירוע קונקרטי בסיפור, לא רק הגדרה כללית
- תשובה טובה מתארת מנהג ספציפי ולא כללי בלבד, ומראה הבנה שהחג משותף לקהילות שונות

### טיפים להפעלה:

- אפשר לפרוס את החוברת על פני כמה שיעורים – פרק אחד בכל שיעור, לקראת הדלקת הנרות
- לתלמידים מתקדמים כדאי להוסיף דיון פתוח על משמעות הערכים בהקשר אישי
- עבור תלמידים עולים אפשר לשלב את רשימת המילים הבסיסית כבסיס להרחבה בעברית
- מומלץ לסיים כל פרק בשאלת הערכה עצמית קצרה לפני מעבר לפרק הבא

# חוברת תרגול – לוח קיר לחודש כסליו וחנוכה

לוח קיר לחודש כסליו

תיכון · רגיל

**תוכן החוברת**


1. פרק 1 – לוח השנה העברי: כסליו ותאריכי חנוכה
2. פרק 2 – מה זה כסליו: מזל קשת, חורף, יורה ומלקוש
3. פרק 3 – סיפור חנוכה, מנהגים וסמלים
4. פרק 4 – ערכים, מילת החודש ומן המקורות
5. פרק 5 – חנוכה בקהילות ובעולם


שם: _____ כיתה: _____


יצרה: רוית ראש בן ישי

# חוברת תרגול – לוח קיר לחודש כסליו וחנוכה

חוברת התלמיד/ה **רגיל**

**שם:** _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

בחוברת זו תתרגלו את עולם התוכן של לוח הכיתה לחודש כסליו – מהלוח השנה ועד למנהגי הקהילות. עברו על הפרקים לפי הסדר, ענו בעצמכם לפני בדיקה משותפת, ונסו לנמק כל תשובה בקצרה.

## 1 חלק א׳ – פרק 1 • לוח השנה העברי: כסליו ותאריכי חנוכה – היכרות עם התאריכים

הקיפו את התשובה הנכונה.

**1.** כמה ימים יש בחודש חשוון תשפ״ז, לפי העובדה שראש חודש כסליו נחגג יומיים?

א) 29 ב) 30 ג) 31 ד) 28

**2.** באיזה יום בשבוע מודלק נר ראשון של חנוכה בתשפ״ז (כ״ד כסליו)?

א) יום ה׳ ב) יום ו׳ ג) יום שבת ד) יום א׳

**3.** כמה ימים כולל חודש כסליו תשפ״ז, מא׳ ועד ל׳ בו?

א) 29 ב) 30 ג) 31 ד) 27

**4.** באיזו פרשת שבוע חל כ״ה בכסליו – היום הראשון של חנוכה תשפ״ז?

א) וישב ב) מקץ ג) ויגש ד) ויחי

## 2 חלק ב׳ – פרק 1 • לוח השנה העברי: כסליו ותאריכי חנוכה – השלמת פרטי התאריכים

השלימו את המילה החסרה.

**1.** ראש חודש כסליו תשפ״ז חל במשך יומיים: יום ג׳ (ל׳ חשוון) ויום _____ (א׳ כסליו)

**2.** נר שמיני של חנוכה מודלק ביום _____ (11.12.2026), לפני כניסת השבת

**3.** היום השמיני והאחרון של חנוכה חל בתאריך ב׳ בחודש _____

**4.** חג הבנות חל יחד עם ראש חודש _____

## 3 חלק ג׳ – פרק 1 • לוח השנה העברי: כסליו ותאריכי חנוכה – הבנה וניתוח

ענו בקצרה.

**1.** הסבירו מדוע ראש חודש כסליו תשפ״ז נחגג במשך יומיים ולא יום אחד

**2.** חשבו: כמה ימים חולפים בין הדלקת הנר הראשון (4.12) להדלקת הנר השמיני (11.12)? הסבירו את הקשר למספר ימי החג

**3.** הסבירו את הקשר בין חנוכה לבין המעבר מחודש כסליו לחודש טבת

**4.** בדקו בלוח: מה משותף ליום הראשון וליום האחרון של חנוכה תשפ״ז מבחינת היום בשבוע?

## 4 חלק ד׳ – פרק 2 • מה זה כסליו: מזל קשת, חורף, יורה ומלקוש – הכרות עם מאפייני החודש

הקיפו את התשובה הנכונה.

**1.** איזה מזל משויך לחודש כסליו?

א) קשת ב) עקרב ג) גדי ד) דלי

**2.** כסליו הוא חודש השייך לעונת...

א) הסתיו ב) החורף ג) האביב ד) הקיץ

**3.** מהו "יורה"?

א) הגשם הראשון בתחילת עונת הגשמים ב) הגשם האחרון באביב ג) שלג כבד ד) טל הבוקר

## 5 חלק ה׳ – פרק 2 • מה זה כסליו: מזל קשת, חורף, יורה ומלקוש – יורה, מלקוש ואור בחושך

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

| # | משפט | ✔ נכון | ✘ לא נכון |
|---|---|---|---|
| 1 | כסליו הוא אחד מחודשי החורף בלוח העברי | ☐ | ☐ |
| 2 | מזל הגדי הוא המזל המשויך לחודש כסליו | ☐ | ☐ |
| 3 | "יורה" ו"מלקוש" הם שני שמות לאותו סוג גשם בדיוק | ☐ | ☐ |

## 6 חלק ו׳ – פרק 2 • מה זה כסליו: מזל קשת, חורף, יורה ומלקוש – השלמות והתאמות

השלימו את המילה החסרה.

**1.** ה_____ הוא שם הגשם היורד בתחילת עונת הגשמים, בסמוך לכסליו

**2.** ה_____ הוא שם הגשם האחרון, היורד לקראת סוף עונת הגשמים

## 7 חלק ז׳ – פרק 2 • מה זה כסליו: מזל קשת, חורף, יורה ומלקוש – התאמה

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

| | | |
|---|---|---|
| **1.** קשת | ___ | **א.** גשם ראשון בתחילת החורף |

| | | |
|---|---|---|
| **2.** יורה | ____ | **ב.** עונת השנה שבה חל כסליו |
| **3.** מלקוש | ____ | **ג.** מזל החודש כסליו |
| **4.** חורף | ____ | **ד.** גשם אחרון לקראת סוף העונה |

## 8 חלק ח׳ – פרק 3 • סיפור חנוכה, מנהגים וסמלים – זיהוי עובדות

הקיפו את התשובה הנכונה.

**1.** מה מסמלות ארבע האותיות שעל הסביבון הנהוג בישראל (נ-ג-ה-פ)?

(א) נס גדול היה שם (ב) נס גדול היה פה (ג) נר גדול היה שם (ד) נס קטן היה שם

**2.** מהו המזל המיוחס לחודש כסליו?

(א) טלה (ב) קשת (ג) דלי (ד) מאזניים

**3.** מדוע נהוג לאכול מאכלים מטוגנים בשמן בחנוכה, כמו סופגניות ולביבות?

(א) לזכר נס פך השמן (ב) לכבוד ראש השנה (ג) כי זה מאכל חורפי בלבד (ד) לזכר יציאת מצרים

## 9 חלק ט׳ – פרק 3 • סיפור חנוכה, מנהגים וסמלים – הבנה ויישום

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

| # | משפט | ✔ נכון | ✘ לא נכון |
|---|---|---|---|
| 1 | חג חנוכה נמשך שבעה ימים. | ☐ | ☐ |
| 2 | בכל ערב של חנוכה מוסיפים נר אחד, כך שבליל השמיני מדליקים שמונה נרות (לא כולל השמש). | ☐ | ☐ |

## 10 חלק י׳ – פרק 3 • סיפור חנוכה, מנהגים וסמלים – התאמה וסדר

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

| | | |
|---|---|---|
| **1.** סביבון | ____ | **א.** מאכלים מטוגנים בשמן לזכר נס פך השמן |
| **2.** לביבות וסופגניות | ____ | **ב.** כלי שבו מדליקים נר נוסף בכל ערב מימי החג |
| **3.** חנוכייה | ____ | **ג.** הנר המשמש להדלקת שאר הנרות |
| **4.** נר שמש | ____ | **ד.** משחק שבו שיחקו ילדים בזמן לימוד תורה בסתר |

## 11 חלק י״א – פרק 4 • ערכים, מילת החודש ומן המקורות – זיהוי ותוכן

הקיפו את התשובה הנכונה.

**1.** כמה ערכים מוצגים בפינת הערכים שבלוח (אור, תקווה, נס, אומץ, ערבות הדדית)?

(א) שלושה (ב) ארבעה (ג) חמישה (ד) שישה

**2.** סביב אילו שני שורשים בנוי קיר המילים של מילת החודש?

(א) א-ו-ר וח-נ-ך (ב) נ-ס-ך ות-ק-ו (ג) ג-ש-ם וח-ר-ף (ד) ס-ב-ב ומ-ז-ל

**3.** כמה כרטיסי מילים מוצגים בקיר המילים של מילת החודש?

(א) 6 (ב) 8 (ג) 10 (ד) 12

## 12 חלק י״ב – פרק 4 • ערכים, מילת החודש ומן המקורות – התאמה והשלמה

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

| # | משפט | ✔ נכון | ✘ לא נכון |
|---|---|---|---|
| 1 | המילה "נר" נחשבת חלק משורש א-ו-ר בקיר המילים | ☐ | ☐ |
| 2 | פינת "מן המקורות" מביאה שישה משפטים על אור וחושך ממקורות שונים כמו התנ״ך והתפילה | ☐ | ☐ |

## 13 חלק י״ג – פרק 4 • ערכים, מילת החודש ומן המקורות – חיבור והסבר

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

| | | |
|---|---|---|
| **1.** אור | ____ | **א.** אחריות של כל אחד כלפי האחר |
| **2.** תקווה | ____ | **ב.** ניצחון על החושך |
| **3.** נס | ____ | **ג.** נכונות לעמוד מול קושי |
| **4.** אומץ | ____ | **ד.** אמונה בעתיד טוב יותר |
| **5.** ערבות הדדית | ____ | **ה.** אירוע יוצא דופן ששינה מציאות |

## 14 חלק י״ד – פרק 4 • ערכים, מילת החודש ומן המקורות – השלמת מילים

השלימו את המילה החסרה.

**1.** מילה מהשורש ח-נ-ך שעשויה להופיע על קיר המילים היא " _____ "

**2.** כל ערך בפינת הערכים מלווה בפסוק ו _____ לכיתה

## 15 חלק ט״ו – פרק 5 • חנוכה בקהילות ובעולם – היכרות עם המילים והמושגים

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

| | | |
|---|---|---|
| **1.** חנוכה | ____ | **א.** light |
| **2.** נר | ____ | **ב.** Hanukkah |
| **3.** אור | ____ | **ג.** miracle |
| **4.** נס | ____ | **ד.** hope |
| **5.** תקווה | ____ | **ה.** candle |

## 16 חלק ט״ז – פרק 5 • חנוכה בקהילות ובעולם – נכון או לא נכון

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

| # | משפט | ✔ נכון | ✘ לא נכון |
|---|---|---|---|
| 1 | הפינה 'חנוכה בקהילות' בלוח מזמינה תלמידים לשתף מנהג חנוכה מארץ המוצא של המשפחה | ☐ | ☐ |
| 2 | המילון החזותי לחג המוצג בלוח כולל מילים בשמונה שפות שונות | ☐ | ☐ |

## 17 חלק י״ז – פרק 5 • חנוכה בקהילות ובעולם – קריאה והשוואה בטבלת השפות

השלימו את המילה החסרה.

**1.** לפי האתר, הפינה שבה תלמידים משתפים מנהג מארץ המוצא נקראת 'חנוכה _____ '

**2.** לפי האתר, מומלץ שדובר/ת השפה יעבור/תעבור על התרגומים לפני _____ הכרזה על הלוח

## 18 חלק י״ח – פרק 5 • חנוכה בקהילות ובעולם – שאלות על הטבלה הרב־לשונית

הקיפו את התשובה הנכונה.

**1.** לפי המילון החזותי בלוח, איך אומרים 'אור' ברוסית?

א) свет ב) אורות ג) نور ד) lumière

**2.** לפי המילון החזותי בלוח, איזו מילה עברית מתורגמת לערבית כ'شمعة'?

א) חנוכייה ב) נר ג) סביבון ד) נס

## 19 חלק י״ט – חזרה מסכמת – שאלות סגורות

הקיפו את התשובה הנכונה.

**1.** ראש חודש כסליו תשפ"ז (א' כסליו) חל בתאריך הלועזי

א) 11.11.2026 ב) 4.12.2026 ג) 5.12.2026 ד) 11.12.2026

**2.** כמה ימים יש בחודש כסליו תשפ"ז?

א) 29 ב) 30 ג) 31 ד) 28

**3.** מהו מזל החודש של כסליו?

א) עקרב ב) קשת ג) גדי ד) דלי

**4.** הביטוי "יורה ומלקוש" מתייחס ל...

א) הגשם הראשון והגשם האחרון של העונה ב) שני סוגי קור בחורף ג) ברכות מיוחדות לחג

ד) שמות של נרות החנוכה

**5.** חג החנוכה מציין את הניצחון של...

א) המכבים על היוונים ב) בני ישראל על מצרים ג) המכבים על הרומאים ד) יהודה על גלית

**6.** אילו מהערכים הבאים מופיע בפינת הערכים בלוח?

א) קנאה ב) תחרות ג) ערבות הדדית ד) כעס

**7.** מה מסמלות האותיות על הסביבון בארץ ישראל?

(א) נס גדול היה שם (ב) נס גדול היה פה (ג) נר גדול היה שם (ד) נרות גדולים היו שם

**8.** מדוע חשוב שדובר/ת שפת המקור יעבור/תעבור על התרגומים במילון החזותי לפני התלייה?

(א) כדי לוודא דיוק ולמנוע טעויות תרבותיות (ב) כדי לקצר את הטקסט (ג) כדי להוסיף ניקוד לכל מילה

(ד) כדי להחליף את התמונות

## כרטיס יציאה

האם אני יודע/ת להסביר מדוע תאריך חנוכה משתנה בלוח הלועזי משנה לשנה?

האם אני יכול/ה לקשר בין לפחות שני ערכים (כמו אור ותקווה) לבין סיפור החנוכה?

האם אני מכיר/ה דוגמה אחת למנהג חנוכה ייחודי מקהילה כלשהי?

איך הרגשתי בשיעור? ☹ 😐 🙂 😀